

UNPZ

DRŽAVLJANSTVO pomeni določen pravni položaj - status, ki ga neka fizična oseba v skladu s pravnim redom posamezne države ima v tej državi. Je temeljno pravno razmerje posameznika z državo. V zakonodajni praksi večine držav je uveljavljenih **3-je glavnih načel za pridobitev državljanstva**: KRVNE ZVEZE – otrok pridobi državljanstvo svojih staršev, ne glede na to, kje je rojen in kje starši živijo. NAČELO OBMOČJA– otrok pridobi državljanstvo tiste države, v kateri se je rodil, ne glede na to, kakšno državljanstvo imata njegova starša. NAČELO PREBIVALIŠČA– posameznik pridobi državljanstvo tiste države, v kateri prebiva

ZAKON O DRŽAVLJANSTVU RS TEMELJI NA NASLEDNJIH NAČELIH: *Načelo izključnosti državljanstva RS – oseba si je pridobila slovensko državljanstvo in je hkrati državljan neke druge države; *Načelo prostovoljnosti– pri sekundarnem državljanstvu velja volja posameznika. *Načelo preprečevanja apatridnosti, *Načelo enakopravnosti moža in žene, *Načelo enakopravnosti in enakosti zakonskih in nezakonskih otrok. *Države naj se trudijo, da bi bilo čim manj oseb z dvojnimi ali več državljanstvi *Načelo enakopravnosti roditeljev pri odločanju o državljanstvu otroka.

PRIDOBITEV SLOVENSKEGA DRŽAVLJANSTVA temelji na Zakonu o državljanstvu RS, ki je bil sprejet leta 1991, v katerem so določeni načini in pogoji za pridobitev in prenehanje slovenskega državljanstva. Državljanstvo Republike Slovenije se pridobi: *Po rodu, se pridobi državljanstvo po sili zakona ali pa s priglasitvijo. *Z rojstvom na območju RS: otrok je rojen v RS, oče in mati pa sta neznanca ali pa je neznanca njuno državljanstvo; *Z naturalizacijo – to je sprejemom v državljanstvo na podlagi prošnje. Poznamo redno, izredno in naturalizacijo z olajšavami. #REDNA NATURALIZACIJA: Oseba, ki zaprosi za slovensko državljanstvo, mora izpolnjevati naslednje pogoje: da je dopolnila 18 let, da ima odpust iz prejšnjega državljanstva; dejansko živi v RS 10 let, od tega neprekinjeno zadnjih 5 let pred vložitvijo prošnje; ima zagotovljeno primerno stanovanje, zagotovljen trajen vir preživljanja;aktivno obvlada slovenski jezik v pisni in ustni obliki oseba mora predložiti potrdilo, da v državi, katere državljan je ali v Sloveniji, ni bila obsojena na zaporno kazen, daljšo od enega leta za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti; sprejem osebe v državljanstvo ne predstavlja nevarnosti za javni red, varnost ali obrambo države; oseba ima poravnane davčne obveznosti; osebi ni bila izrečena prepoved bivanja v RS.# *Po mednarodni pogodbi - razpad države na dva dela. V slovenskem pravnem redu je uveljavljeno načelo porekla, kombinirano s teritorialnim in domicilnim načelom.

PRENEHANJE DRŽAVLJANSTVA: Zakon o državljanstvu RS določa, da preneha slovensko državljanstvo z: ODPUSTOM, ki je možen samo na zahtevo državljanca, ki izpolnjuje za to predpisane pogoje: polnoletna, dejansko živi v tujini, ni ovir zaradi vojaške dolžnosti, poravnal davke in druge zakonske obveznosti, ima poravnane preživninske obveznosti, v Sloveniji zoper njega ne teče kazenski postopek, ima dokaze za sprejem v tuje državljanstvo. Odrekom –Polnoletni slovenski državljan, ki je bil rojen v tujini in tam živi ter ima tudi tuje državljanstvo, se lahko do dopolnjenega 25. leta starosti odreče slovenskemu državljanstvu. Odvzemom - nastane po volji države, proti volji posameznika. Ta primer prenehanja pride v poštev pri slovenskem državljanu, ki dejansko živi v tujini in ima tudi tuje državljanstvo. Taki osebi se sme odvzeti državljanstvo le tedaj, ko s svojim delom v tujini škoduje mednarodnim in drugim interesom RS. Po mednarodni pogodbi – prihaja realno v poštev samo v primerih sprememb statusa države, npr. nastanek več držav na teritoriju prejšnje.

DRŽAVOTVORNE JAVNE LISTINE To so listine, ki jih lahko izdaja samo država svojim državljanom in imajo svoj pravni temelj v zakonu, možno pa jih je izpodbijati s konkretnimi argumenti. Izdane so na točno določenem obrazcu, določen mora biti tudi postopek izdaje ter dolžnosti, pravice in obveznosti imetnikov te listine. Podatki v listinah se smatrajo kot verodostojni, nanašajo pa se na tisto osebo, ki je upravičena do te listine in jih ni potrebno posebej dokazovati. Z listinami nastanejo lahko pravni posli. Vrste DJL so: Osebna izkaznica, potni list, vozniško dovoljenje in orožni list.

OSEBNA IZKAZNICA je eden temeljnih dokumentov za dokazovanje istovetnosti in državljanstva posameznika, uporablja pa se tudi kot potni dokument pri prehajanju državne meje v primerih, ko je to določeno z meddržavnimi sporazumi, in za nastopanje v pravnem prometu. Osebna izkaznica ni obvezna, je le pravica, ki jo ima vsak državljan s stalnim prebivališčem v RS. Je javna listina, ki jo izda UE na območju katere ima državljan stalno prebivališče in se izda z veljavnostjo 10 let, mladoletni osebi pa z veljavnostjo 5 let. Osebna izkaznica je identifikacijski dokument, zato je ni dovoljeno zastavljati, posojati, dajati kot garancijo.

POTNE LISTINE ureja Zakon o potnih listinah državljanov RS. Potna listina je javna listina, namenjena predvsem za prehajanje državne meje, v našem pravnem redu pa tudi za dokazovanje istovetnosti in državljanstva. **Vrste potnih listin**: *potni list - izda pristojna UE v upravnem postopku, v določenih primerih pa tudi MNZ ali organ RS v tujini. Potni list se polnoletnemu državljanu izda z veljavnostjo 10 let, osebi stari do 4 let z veljavnostjo 2 let, osebi od 4 do 18 let pa se izda potni list z veljavnostjo 5-ih let. *skupinski potni list – se izda skupini najmanj 5 in največ 50 državljanov, ki skupaj potujejo v tujino in se skupaj vračajo v državo. *potni list za vrnitev – je listina, ki se se izda državljanu RS, ki je v tujini ostal brez potne listine (*izguba, kraja*), da bi se vrnil v državo. *diplomatski potni list –Upravičenci so: predsedniku RS, poslancem DZ, predsedniku DS, predsedniku in članom Vlade RS, predsedniku Ustavnega sodišča, varuhu človekovih pravic. *Begunski potni list,* tranzitni potni list,* malo obmejna prepustnica. Službeni potni list – izda se: svetnikom DS; delavcem

ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve; delavcem, zaposlenim v diplomatskih ali konzularnih predstavništvih ter ožjim družinskim članom teh oseb. *Pomorska ali broderska knjižica

VOZNIŠKO DOVOLJENJE je identifikacijska listina in omogoča upravljanje vozila določene kategorije pod predpostavko, da niso navedene omejitve. Izdana je po določilih Zakona o cestno prometnih predpisih. Z njim se ne vstopa v pravni promet. S to listino se državljanstva ne dokazuje, pridobi pa ga lahko tudi tujec.

OROŽNI LIST velja 10 let. Če nekdo dobi dovoljenje, mu ne morejo odreči orožnega lista. En orožni list se lahko izda največ 3 osebam za eno orožje. Pogoji za nošenje: 18 let, da ni zadržkov javnega reda, da ni bil obsojen za hujšo kaznivo dejanje, da je zanesljiv, da ima upravičen razlog, da ima opravljen zdravniški pregled, opravljen test – da obvladaš orožje.

VIZUM je dovoljenje oz. odobritev pristojnega organa tujcu, ki mu omogoča, če ni razlogov za njegovo zavrnitev, vstop v državo in sorazmerno kratko bivanje, ki je običajno omejeno na turistične, poslovne, osebne ali druge vrste obiskov in ima časovno omejitve. **V slovenski ureditvi je urejena absolutna časovna omejitev in sicer je na podlagi vizuma možno kratkotrajno bivanje, največ 90 dni v obdobju 6 mesecev. Poleg časovne omejitve je omejen tudi namen bivanja. Vizum imetniku ne dovoljuje opravljanja pridobitne dejavnosti, na njegovi podlagi se tujec ne more zaposliti, niti opravljati kakršnegakoli dela.** Vizum se izda v obliki nalepke, ki se pritrdi v potno listino, lahko pa se izda tudi v obliki samostojnega dokumenta. Vizumi se ne izdajajo po uradni dolžnosti, temveč le na prošnjo tujca, ki ga mora pridobiti pred nameranim vstopom v državo. **Vrste vizumov:** vizum za vstop, tranzitni vizum, letališki tranzitni vizum, skupinski vizum

ZAKON O AZILU Azil je univerzalna in individualna človekova pravica. Azil je zaščita, ki jo daje država posamezniku, ki dokaže, da je v svoji izvorni državi ali v državi iz katere prihaja, preganjan zaradi rasnih, verskih, političnih razlogov. Pravica do azila je vsebovana v 48. členu ustave RS, to področje pa je urejeno tudi z Zakonom o azilu. Pravni temelj je Ženevska konvencija, sprejeta leta 1951, Newyorški protokol, Evropska konvencija o človekovih pravicah in Evropska priporočila. V njih je določena ureditev azilnega postopka. **AZILNI POSTOPEK** Tujcu, ki ob vstopu v RS izjavi, da bo vložil prošnjo za azil, morajo obmejni organi dovoliti vstop v državo, obravnavati pa se ga mora kot prosilca za azil v skladu z ZAzil-om. V RS sme bivati toliko časa, dokler postopek za pridobitev azila ni pravnomočno končan. Tudi pri nelegalnem vstopu, lahko tujec v najkrajšem času zaprosi za azil, v tem primeru se ne obravnava za prekršek nezakonitega prehoda državne meje. Prosilca za azil se mora v njemu razumnem jeziku seznaniti s postopkom za pridobitev azila, njegovimi **pravicami in dolžnostmi** ter o možnostih stika z nevladnimi organizacijami. Pravico ima tudi do izbire svojega pravnega svetovalca za begunce, ki ga seznanjajo z vsemi vprašanji, ki zadevajo zakone ter druge predpise ter splošne akte na področju azila in postopka za pridobitev azila, nudi pomoč pri vložitvi prošnje za azil, splošno pravno pomoč ter zastopa v postopku. Pravne svetovalce izmed vrst diplomiranih pravnikov imenuje Minister, pristojen za pravosodje. Ima tudi pravico do stika s pravnim zastopnikom in predstavniki Visokega komisariata v vseh fazah postopka. Prošnjo za pridobitev azila mora tujec čimprej vložiti pri Ministrstvu za notranje zadeve, azilnem domu ali pri policiji. Tujci, ki se ne nahajajo v RS, pa na diplomatsko-konzularnih predstavništvi v tujini. Pravica do svobodnega gibanja je ena od pomembnih pravic prosilca za azil, kateremu pa se mu lahko tudi začasno omeji gibanje, če je to potrebno zaradi ugotavljanja identitete ali preprečevanje in širjenje nalezljivih bolezni. **Prosilci za azil imajo PRAVICO DO:** prebivanja v RS dokler postopek ni pravnomočno končan, osnovne oskrbe, osnovnega zdravstvenega varstva, denarne pomoči ali žepnine, brezplačne pravne pomoči pri uveljavljanju pravic, humanitarne pomoči.

PREBIVANJE TUJCEV S prebivanjem razumemo daljše prebivanje ali pa celo stalno naselitev tujcev v državi. Lahko je začasno, ki je praviloma povezano s točno določenim namenom, ali pa stalno, ki traja nedoločen čas. Za to potrebujejo ustrezno dovoljenje pristojnega državnega organa. Pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za izdajo dovoljenja za prebivanje so SPLOŠNI in POSEBNI pogoji. Dovoljenje za prebivanje se izda kot 1) Izdaja dovoljenja za začasno prebivanje: zaposlitve in dela (za dobo 1-2 leti) opravljanja samostojne poklicne dejavnosti, študija, izobraževanja, specializacije (največ 2 leti), združitve družine, sezonskega dela (do 9 mesecev), naselitve, ... 2) Dovoljenje za stalno prebivanje se lahko izda tujcu, ki najmanj 8 let neprekinjeno prebiva na območju RS, tujci slovenskega rodu in njihovi družinski člani ter ostali lahko tudi manj – če je to v interesu RS na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje in izpolnjuje pogoje, ki prebivanje opravičujejo. Dovoljenja se ne izda tujcu, ki je bil v zadnjih treh letih obsojen na zaporno kazen, katere skupna dolžina presega eno leto. Tujec, ki prosi za izdajo dovoljenja, mora priložiti prošnji dokaze o: zadostnih sredstvih za preživljanje, upravičenosti do dajatev iz pokojninskega in drugih zavarovanj, upravičenosti razlogov, zaradi katerih prosi za izdajo dovoljenja. **PREPOVED PRISILNE ODSTRANITVE – NAČELO NEVRAČANJA** V določenih primerih prisilno odstranitev tujca iz države preprečuje t.i. načelo nevračanja (Non- refoulement), ki prepoveduje vračanje oseb v državo, v katerih jim preti nevarnost preganjanja ali je ogroženo njihovo življenje, osebna integriteta ali svoboda. To načelo je eden najpomembnejših temeljev begunskega prava, ne nanaša pa se samo na begunce ampak velja za vse tujce in je v tem pogledu univerzalno načelo, vsebovano v številnih mednarodnih aktih o beguncih in človekovih pravicah, sprejeto pa je tudi v zakonodaji mnogih držav. Prisilna odstranitev ali vrnitev tujca v državo, kjer bi bilo njegovo življenje ali svoboda ogrožena zaradi njegove rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja ali v državo, kjer bi bil izpostavljen nečloveškemu mučenju ali kazni, torej ni dovoljena, btake osebe se ne sme vrniti (enako velja za družinske člane) pač pa je treba počakati toliko časa, da bo razen odpade. **VSTOP TUJCEV V DRŽAVO** Vstop pomeni prihod tujca na državno ozemlje. Pogoje, ki jih mora izpolnjevati tujec, če želi vstopiti v državo, delimo na splošne in posebne pogoje. Splošni pogoji so: posedovanje veljavne potne listine ali drugega osebnega dokumenta. Vstopni naslov je lahko vizum ali pa dovoljenje za prebivanje. Posebni pogoji: za vstop so v različnih državah različni; pri nas so uveljavljeni naslednji: zadostna sredstva za preživljanje za čas bivanja v državi in za vrnitev v državo, iz katere je prišel ali v katero potuje; varnostni kriteriji; tujcu še ni potekel čas v katerem ne sme vstopiti v državo; če je v tranzitu, mora izpolnjevati pogoje za vstop v tretjo državo; tujec mora na zahtevo organov mejne kontrole pojasniti in utemeljiti namen svojega prihoda. **UKREP NEDOVOLJENEGA VSTOPA** Nedovoljen vstop tujcev je po naši zakonodaji v naslednjih primerih: če vstopijo v državo kljub temu, da jim je bil vstop iz kakršnegakoli, v zakonu določenega razloga, zavrnjen; če se izognejo mejni kontroli; če pri vstopu uporabijo ponarejene, tuje ali kako drugače spremenjene potne in druge listine, ki so potrebne za vstop ali če organom mejne kontrole navedejo lažne podatke.

Tujcu, ki ne izpolnjuje predpisanih pogojev za vstop v državo, pristojni organ vstop zavrne. Zavrnitev vstopa se vpiše v posebno evidenco zavrnjenih oseb. Nedovoljen vstop v državo je prekršek in se kaznuje z denarno kaznijo. Tujec, ki je na nedovoljen način vstopil v državo, je v državi nezakonito, zato jo mora nemudoma zapustiti, sicer ga policija prisilno odstrani iz države.

ZAKON O ZAČASNEM ZATOČIŠČU V primeru, da Vlada RS ugotovi, da so v nekem okolju nastale takšne razmere, predlaga DZ, da osebam, ki prihajajo iz takšnega okolja nudimo začasno zatočišče. Zakon daje osebam, ki množično prihajajo iz držav, kjer so posebne razmere kot so vojna, okupacija, množične kršitve človekovih pravic, ... in iščejo pomoč, zaščito toliko časa, dokler trajajo takšne razmere. Začasnim beguncem država nudi: nastanitev, hrano, oblačila, žepnino, izobraževanje otrok, nujno zdravstveno varstvo, lahko tudi delajo

MIGRACIJE pomenijo selitve, preseljevanja ljudi, ki so lahko znotraj države ali pa med državami. Ločimo izseljevanje – (**emigracija**) iz določene države, priseljevanje (**imigracija**) v določeno državo. Migranti pa niso osebe, ki iz različnih vzrokov za krajši čas obiskujejo druge države. Migracije so zakonite in nezakonite

MIGRACIJSKA POLITIKA Splošno sprejeti cilji na področju migracij v Evropi so: nadzorovanje migracijskih tokov; nadzorovanje in obvladovanje priseljavanja; preprečevanje nezakonitega priseljavanja; integracija in izboljševanje položaja zakonitih priseljencev. Za tujsko pravo v okviru EU (s tem pa tudi za SLO) imata velik pomen Maastrichtski in Schengenski sporazum. **Maastrichtski sporazum določa** skupne interese držav članic EU na področju notranjih zadev in pravosodja. **Schengenski sporazum** loči notranje in zunanje meje za države članice EU. Notranje meje so meje med državami članicami, zunanje meje pa so meje do t.i. »tretjih držav«, to je držav, ki niso članice unije. V skladu s tem pa je v državah članicah uveljavljen tudi različen pravni režim za državljane članic in državljane »tretjih držav«. Omenjena sporazuma urejata vprašanja, ki v bistvu zajemajo temeljno vsebino tujskega prava. **Sestavni del migracijske politike** predpostavlja *uspešna vizna politika*: učinkovito, kvalitetno in harmonizirano politiko vizumov in viznih postopkov, učinkovito, kvalitetno in kadrovsko ustrezno organizirano ter usposobljeno službo za imigracije, izobraženo, informirano in učinkovito konzularno mrežo, vzpostavljeno skupno informacijsko mrežo, statistično poročanje udeleženih držav.

DRUŠTVO je interesno združenje fizičnih oseb, ki temelji na prostovoljnosti članstva, ter na samostojnosti pri odločanju skupnih interesov in delovanju za njihovo uresničevanje. **Temeljna načela**: prostovoljnost, samostojnost, odprtost in splošna dostopnost, nepridobitnost, javnost delovanja. **Ustanovitev društva**: Društvo ustanovijo trije polnoletni državljani RS, ki na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi društva, sprejme se tudi temeljni akt – statut, (ki je najvišji splošni akt društva), s katerim se določijo cilje, interese in načine izvajanja ter: ime in sedež društva, namen in naloge, načini včlanjevanja in prenehanja članstva, pravice in dolžnosti članov, organe društva, njihove pristojnosti, način izvolitve ter njihovo mandatno dobo prenehanje in razpolaganje s premoženjem v primeru prenehanja, način zagotavljanja javnosti društva, financiranje, če društvo ustvarja nek dohodek, ga mora uporabiti izključno za namene delovanja društva.

FINANCIRANJE DRUŠTVA Društvo lahko pridobiva sredstva za svoje delovanje: s članarino, iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva, z darili in volili, s prispevki donatorjev oz. sponzorjev, iz javnih sredstev, z opravljanjem pridobitne dejavnosti. Pridobitna dejavnost mora biti določena v pravilih in statutu društva, opravljati pa se mora v skladu s predpisi, ki sicer urejajo poslovanje posamezne pridobitne dejavnosti. Društva so dolžna plačevati davek od dobička, ki ga dosežejo z opravljanjem pridobitne dejavnosti. Nadzor nad namembnostjo in zakonitostjo opravlja Računsko sodišče.

V slovenskem pravnem redu sta kot obliki zbiranja in javnega zborovanja obravnavani: **JAVNI SHOD** – vsako organizirano zbiranje oseb zaradi izražanja mnenj in stališč o vprašanih javnega in skupnega pomena na prostem ali zaprtem prostoru, kjer je dostop dovoljen vsakomur

JAVNA PRIREDITEV – vsako organizirano zbiranje oseb zaradi izvajanje kulturne, športne, zabavne, izobraževalne, verske ali druge aktivnosti tako, da je udeležba brezpogojno ali pod določenimi pogoji dovoljena vsakomur.

NEORGANIZIRAN SHOD – nenačrtno zbiranje ljudi brez organizatorja zaradi izražanja mnenj in stališč o vprašanih javnega ali skupnega pomena na prostem ali v zaprtem prostoru, kjer je dostop dovoljen vsakomur.

OSEBNO IME ureja Zakon o osebnem imenu, ki določa, da je OI osebna pravica vsakega posameznika ter, da je vsakdo dolžan uporabljati svoje ime. Z osebnim imenom se ugotavlja identiteta posameznika, sestavljeno je iz dveh delov – iz imena in priimka. OI se pridobi z rojstvom, kasneje pa se lahko tudi spremeni. **Temeljna načela**, ki veljajo pri določanju osebnega imena so: načelo enakopravnosti zakoncev, enakopravnost nezakonskih in zakonskih otrok, enakopravnost staršev pri določanju osebnega imena otrok, upoštevanje volje posameznika. Sprememba OI lahko nastopi s spremembo družinsko-pravnih razmerij npr: Sklenitev zakonske zveze, razveza in posvojitev. Ali z odločbo občinskega upravnega organa pristojnega za notranje zadeve če je polnoletni občan ali pa za mladoletno osebo Osebnega imena se **ne dovolijo** osebi, ki je bila obsojena za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, dokler kazen ni izvršena ali dokler trajajo pravne posledice obsodbe; **dovolijo** pa se osebi, zoper katero teče kazenski postopek in v tem primeru upravni organ od dokončnosti odločbe v treh dneh obvesti sodišče.

Varstvo osebnih podatkov je urejeno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov katerega namen je preprečevanje nezakonitih in neupravičenih posegov v zasebnost posameznika pri obdelavi podatkov, varovanju zbirk osebnih podatkov in uporabo le-teh – na območju RS je to zagotovljeno vsakomur. **RAZVID OSEBNIH STANJ** : matične knjige (beležijo tri najpomembnejše dogodke v človekovem življenju: rojstvo, poroka, smrt) državljanstvo, prebivališče (domicil – stalno prebivališče): bivališče (začasno), osebno ime

Uporaba diskrecijske pravice uporabi se le v okviru danega pooblastila in z namenom s katerim je dana, torej mora biti odločba v upravni stvari izdana v mejah pooblastila in v skladu z namenom. Uporablja se takrat, ko zakonodajalec ni predpisal točnega načina postopanja v konkretni situaciji, temveč z disjunktivno pravno normo predvidi nekaj alternativ in pooblašča izvrševalca, da izbere eno od ponujenih možnosti. Namen pooblastila za odločanje upravnega organa po prostem preudarku mora biti določen že v zakonu ali pa mora biti iz njega jasno razviden. Stvarna in krajevna pristojnost ter oblika in postopek za izdajo upravne odločitve ne more biti predmet diskrecijskega odločanja. *S področja materialnega prava lahko govorimo o dveh različnih objektih odločanja: ali se bo zahtevi stranke ugodilo in ali ji bo določena pravica odvzeta in ji bo naložena kakšna dolžnost in na kakšen način (kako) bo urejena pravica in dolžnost stranke. S področja procesnega prava: npr. ZUP daje pristojnemu organu možnost skrajšane obrazložitve.*

MATIČNE KNJIGE so temeljne evidence osebnega statusa posameznika in imajo značaj javne knjige. Namen matičnih knjig je vzpostavitev in vodenje razvida osebnega statusa posameznika. **NAČELA** vodenja matičnih knjig: načelo oficialnosti, načelo enotnosti, načelo javnosti, načelo verodostojnosti. V ta namen se vodijo: **ROJSTNA MATIČNA KNJIGA** Vpisujejo se: podatki o rojstvu (ime in priimek ter spol otroka, dan, mesec, leto, ura in kraj rojstva ter državljanstvo), EMŠO, podatki o otrokovih starših, drugi podatki: priznanje, ugotovitev in izpodbijanje očetovstva ter materinstva. Rojstvo otroka je potrebno prijaviti v 15 dneh od dneva rojstva, rojstvo mrtvorojenega otroka je treba prijaviti v **24 urah**. **POROČNA MATIČNA KNJIGA** Vpisujejo se podatki o sklenitvi zakonske zveze, vodi se le za naselja, ki so pooblaščenca za sklepanje zakonskih zvez. Vpisujejo se naslednji podatki: podatki o sklenitvi zakonske zveze (osebni imeni, rojstna datuma in kraj rojstva, EMŠO ter državljanstvo zakoncev, stalno prebivališče in naslov stanovanja zakoncev, dan, mesec, leto in kraj sklenitve zakonske zveze ter priimek zakoncev po sklenitvi zakonske zveze), podatki o starših zakoncev, prič (tudi stalno prebivališče); pooblaščenca uradne osebe neveljavnost in prenehanje zakonske zveze, sprememba imena in priimka zakoncev. Sodbo, s katero se izreče razvezo oz. zakonsko zvezo za neveljavno, pošlje sodišče v **15 dneh** od pravnomočnosti pristojnemu matičarju, da jo vpiše v rojstno in poročno matično knjigo. **MATIČNA KNJIGA UMRLIH** Smrt je treba prijaviti pristojnemu matičarju v **2 dneh** od dneva smrti oz. od dneva, ko je bilo najdeno truplo. Ob prijavi je treba predložiti potrdilo o smrti in o vzroku smrti, ki ga izda zdravnik, ki je ugotovil smrt oz. zdravstvena organizacija. Smrt so dolžni prijaviti družinski člani, oz. osebe, s katerimi je umrlj živel, zavod oz. organizacija, ter organ, ki je sestavil zapisnik o smrti.

VOLILNA KAMPANJA je namenjena za volitve poslancev DZ, pred. republike in članov občinskih svetov ter županov. VK so po tem zakonu vsa politična propagandna sporočila in druge oblike politične propagande, katerih namen je vplivati na odločanje volivcev pri glasovanju o kandidatih VK se lahko začne najmanj 30 dni pred dnevom glasovanja, končati pa se mora najkasneje 24 ur pred dnevom glasovanja. 7 dni pred dnevom glasovanja ni dovoljena objava raziskav javnega mnenja o kandidatih, listah kandidatov in strankah. **Za organiziranje predvolilnih shodov** veljajo predpisi o javnih shodih, če ni po zakonu drugače določeno. Sklicatelj mora o kraju in času shoda obvestiti pristojno policijsko postajo najmanj 48 ur pred pričetkom shoda. **Prelepljanje** ali uničevanje plakatov drugih organizatorjev volilne kampanje je prepovedano. V času volilnega molka je prepovedano lepiti oz. nameščati nove plakate. Organizatorji VK morajo najkasneje v 15 dneh po dnevu glasovanja odstraniti vse svoje plakate in druga volilna propagandna sporočila. **Financiranje:** Za financiranje le te se uporabljajo določila zakona, ki ureja financiranje strank, če ta zakon ne določa drugače. Organizator VK mora najkasneje 45 dni pred dnevom glasovanja odpreti poseben ŽR z oznako »za volilno kampanjo« in pri tem navesti tudi volitve, za katere organizira VK.

GLAVNI Poudarki Varovanje Meje EU (Slovenska vloga) Teritorij države je opredeljen z državno mejo. S tem pojmom »državna meja« razumemo določeno črto, ki deli ozemlja sosednjih držav in določa do kod sega suverenost ene države in kje se prične suverenost druge. Državna meja ni samo črta, ampak je določen prostor 3 dimenzij (nad zemeljsko površino v višino, na površini tal in v zemeljsko globino). Označuje tudi zračni prostor nad teritorijem države (kopno, morje, reke, jezera). Pristojni državni organ za opravljanje mejne kontrole, kakor tudi za varovanje državne meje JE POLICIJA. Slovenska policija se intenzivno pripravlja na prevzem vseh obveznosti pri nadzoru državne meje, ki izhaja iz članstva v EU. Priprava Slovenije na prevzem nalog, delimo na 3 vidike: vsebinski vidik, infrastrukturni vidik in kadrovski in informacijski vidik. **Vsebinski vidik:** 1) policija, carina in inšpekcijske službe so že vskladile pravne predpise z evropskim acquis-jem povezanim z varovanjem in nadzorom zunanje meje. 2) izvaja se izobraževanje na vseh ravneh, kadrovske načrtovanje, kreiranje informacijskih povezav, varovanje in varstvo osebnih podatkov. **Infrastrukturni vidik:** 1) objekti v katerih se bodo izvajale varnostna, kontrolna in nadzorna varovanja bodoče zunanje meje. 2) klasifikacija objektov. 3) telekomunikacije, komunalne in druge naprave. **FINANCIRANJE:** finančna sredstva za vzpostavitev nadzora na državni meji, ki bo ustrezala Schengenskim kriterijem bodo prišla iz proračunskih sredstev države, sredstev PHARE in začasnega Schengenskega vira. Na koncu bo pri odločanju pri tem, ali je slovenska policija »zrela« za učinkovito sodelovanje v skupnem evropskem varnostnem sistemu, eden od najpomembnejših kriterijev, koliko ilegalnih migrantov in z njimi povezane kriminalitete bo v Sloveniji ali skozi njo prišlo v države EU oziroma Schengenski prostor.

PREBIVALIŠČE (domicil) predstavlja pomemben element za individualizacijo posameznika, po drugi strani pa državi omogoča vpogled in nadzor nad gibanjem in stanjem prebivalstva na njenem teritoriju. Za zagotovitev evidenc o stanju, gibanju in nastanitvi državljanov RS kakor tudi tujcev, so le-ti dolžni prijavljati oz. objavljeni stalno oz. začasno prebivališča in kakršnokoli spremembo v zvezi s tem, kar ureja Zakon o prijavi prebivališča. V našem pravnem redu razlikujemo stalno in začasno prebivališče: **STALNO PREBIVALIŠČE** (oz. domicil) je naselje, kjer se posameznik naseli z namenom, da tam stalno prebiva. Je središče njegovih življenjskih interesov, v njem realizira vrsto pravic in dolžnosti. Posameznik ima lahko le eno stalno prebivališče, katerega mora ob spremembi objavit in v roku 8 dni prijaviti novo stalno prebivališče. **ZAČASNO PREBIVALIŠČE** (bivališče) je naselje zunaj stalnega prebivališča, v katerem se občan zadržuje ali začasno prebiva. Prijava začasnega prebivališča lahko traja največ eno leto, ki se lahko podaljša. Treba ga je prijaviti za vse, ki se nastanijo ali začasno prebivajo v zdraviliščih, domovih za ostarele, internatih in gostiščih, ki opravljajo nočitvene storitve. **Centralni register prebivalstva** Upravljaec je MNZ. **CRP** je osrednja zbirka podatkov o prebivalstvu RS v kateri se nahajajo podatki o: **1.)** državljanih, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v Sloveniji in tujcih, ki imajo dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje v Sloveniji, **2.)** o državljanih, ki so stalno ali začasno za več kot 3 mesece odsotni iz RS **3.)** o tujcih, ki v RS nimajo dovoljenja za stalno ali občasno bivanje, imajo pa določene pravice ali obveznosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, davkov, humanitarnih razlogov.